

Fäderneslandet är bästa landet : Berättelse /

E. R.,

59 C Br. Fäderneslandet

National Library
of Sweden

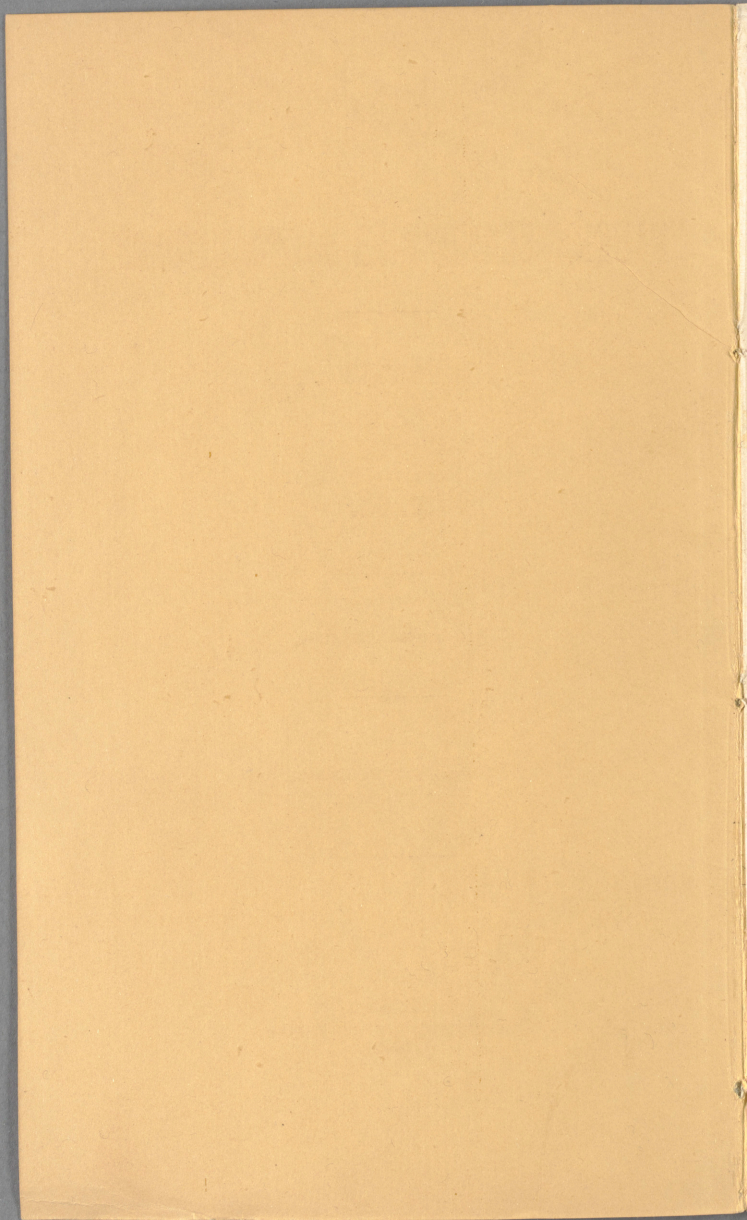
FÄDERNESLANDET

Roman

9.

(Pr)
2

1886

FÄDERNESLANDET ÄR BÄSTA LANDET.

BERÄTTELSE

AF

E. R.

FÖR DENNA TIDNING.

(Eftertryck förbjudes.)

ÖREBRO.
LÄNSTIDNINGENS TRYCKERI,
1886.

FADERNS LANDET ÄR BÄSTA LANDET

BERÄTTELSE

AV

E. R.

FÖR ENNA TING

(Hörsels förhör)

GRAND
LANDINGBANKS TRYCKERI
1882

Torftig var i bokstafligaste mening Bjarne Tordsons boning på Island; ty torf utgjorde hufvudsakliga bygnadsämnet såväl i »stofvan» som i uthusen, hvilka å ömse sidor slöto sig intill henne. De fyra fot tjocka väggarne voro af torf, hvaruti ett par rader sten blifvit löst inlagda; och taket var af torf lagd på läkten, öfver hvilka man närmast inåt rummet bredt ett lager halm af sandhafre. Utvändigt tedde sig de tre bygnaderna som låga, sparsamt gräsbevuxna kullar, utom på södra sidan, hvilken visade brädklädda gaflar, tjärstrukna och försedda med dörrar och fönster eller gluggar. Denna förnämligaste sida af gården vände sig mot en hafsbugt, hvars böljor än suckande, än rytande, slogo mot en kal och ödslig strand, till hvilken de obarmhertigt förde massor af drifis. Intet träd, ingen buske, intet spår af växtlighet förskönade det tämligen breda strandbältet mellan gården och det isiga vattnet. Och lika liflöst såg det ut vid de andra gårdarne som längre bort höjde sina små torfkullar omkring stranden; blott närmast invid stugorna hade sedan början af juni en späd gräsbrodd skjutit upp för att täfla med grönskan på tak och väggar. Men på andra sidan om gårdarne höjde sig landet i brandt stigning och der växte, i trots af isförande vindar, gräs nog till bete åt ansenliga fårflockar och små ruggiga hästar. Ofvanom denna högländta betesmark, hvilken de år, då inga ismassor långt fram på samma

ren hemsökte kusterna, bar en sommarskrud af saftigaste gräs öfversålladt med blommor, reste sig väldiga fjell, brutna i vidunderliga former. Brusande elfvar störtade ned från bergen och ilade i slingrande bugter till hafvet. Och från de högsta fjällen stego väldiga rökpelare upp ofvan molnen.

Inne i Bjarnes boning rådde, så väl som i hans närmare och fjernare grannars, en tung, osund luft, ty torfven lemnade fuktigheten fri ingång; men för öfrigt utmärkte sig stofvan för en oklanderlig snygghet. Mor Ingor, husmodern, var en lika rask som ordningsälskande kvinna, och Tyri, enda dottern, gaf henne intet efter. De glömde aldrig att de härstammade från högt ansedda gamla släkter och gjorde sig aldrig skyldiga till den skammen att icke hålla golf, bänkar, bord och bäddar mönstergildt rena, hvilket lände dem till desto större berömmelse, emedan sådant ingalunda hörde till allmän sed i landet. Snygga voro de ock sjelfva att skåda i sina tätt åtsittande stickade yllelif med trånga, vid handleden hopknäppta ärmar, svarta, veckade vadmalskjolar, vida, randiga bomullsförkläden och en liten svart mössa, »huan», med lång silkestofs vid ena sidan öfver det slätkammade håret. Denna enkla, men klädliga dräkt är allmänt i bruk bland Islands kvinnor, men bäres väl ej af alla med samma naturliga behag som af Bjarnes värdiga hustru och deras dotter, en högväxt, smärt och vacker flicka.

Tyri satt i väfstolen vid fönstret och väfde vadmal. Ingor, som nyss inkommit från »fjoset» (fähuset) sysslade med mjölken och klagade att det

var »en besvärlig sommar, då isar kommo i stället för att gå, och man knapt kunde hoppas, att få så pass gräs, att man kunde släppa vall korna.» Det högnordiska språk hon talade lät hårdt och sträfft genom missnöjda ton hon tagit; men i flickans mun ljöd det väl och klangfullt, då hon tröstade mor med, att »om man ett år hade hård sommar, så finge man flere då marken blomstrade som en Herrens lustgård», och att »samma vindar som förde isen, också förde den goda drifveden till ön.»

»Tänk, mor», så slöt hon sitt tal, »vi få kanske råd att sitta vid brasan hela vinterkvällarne och det skall vara varmt som ljuflig sommar här inne, då far eller jag läser högt medan du spinner ditt garn.»

»Ja du ser allting så ljufligt, du! Jag undrar just hur mycken tid du får att läsa under din sista mövinter, då du skall spinna och sticka för eget bo så väl som för fars.»

»Nå, så får Kjartan läsa i mitt ställa. Ingen gör det ändå så väl som han. Kväden och sagor lefva, när han förtäljer dem. Icke sant mor?»

»Så tyckte jag i min ungdom, när Bjarne läste, och jag tror nästan jag tycker så än. Men icke ville jag att han skulle leta sig fram i mörkret öfver branter och myr för att komma och läsa för mig när han slutat sitt dagsarbete.»

»Men du vet ju att Kjartan ändå inte aktar om att klättra och vaka, vore det än aldrig så mörkt, när det gäller att komma till oss.»

Och emedan Tyri tyckte mor vara i det sinnet att ordbyte icke fölle sig väl, ville hon för-

söka muntra henne på annat sätt och började sjunga, medan skottspolen flög raskt genom väfven:

»Såg du Segerlin, Sväfnes dotter, fagraste mö i Manarheim.»

Men snart afbröts både sång och arbete. Två män till häst blefvo synliga utanför fönstret. Tyri vardt röd om kind och sprang ur väfven.

Hennes mor ropade: »der ha vi dem, Gud vare lof!» Och in trädde Bjarne Tordson följd af Tyris hjertevän, den raske Kjartan Ulfson.

»Guds frid här inne», sade husfadern, hvar efter han i en hjertlig kyss tryckte sitt silfvergrå skägg först mot hustruns och sedan mot dotterns läppar.

Kyssten är det vanliga helsningssättet inom familjerna på Island. Ingor helsade därför äfven Kjartan med en kyss och denne famntog sedan sin mö, men kyste henne blott på pannan och den rosiga kinden. Bjarne satte sig ned vid bordet, på hvilket Ingor började duka fram hvad huset förmådde. De unga stodo och sågo godt på hvarandra till dess mor bad den blifvande svärsonen komma och taga för sig.

De båda männen läto sig den enkla kosten väl smaka; och först sedan de stillat sin hunger, frågade Ingor: »Nå, hur gick det för er i Reijkjavik?»

»Åjo», svarade Bjarne, »ullen och fårtalgen sålde jag till samme man som i fjor och till samma pris, som väl var. Och Kjartan tyckte att han fick bra betaldt för fisken och ejderdunet, som han vågat lifvet för derute på Fuglaskären. Men jag säger att när han blir gift karl må han säga

farväl åt den inkomstkällan, om hon än är mera lönande än fårskötseln. Det vore inte roligt för hustrun menar jag, om han satte lifvet till i de vilda bränningarna eller om linan ginge af, när han hängde öfver bråddjupet för att samla fjäder och dun i klippremnorna. Det der råkade vi litet i tvist om på hemvägen. Kjartan vet så väl, kan tänka, att han har stor berömmelse såsom den oförvägnaste af alla våra fångstmän; han tycker att mod och krafter öfvas så väl på de äfventyrliga utfärderna och att han skulle bli tung till sinnes om han ej finge friska upp sig på skären».

»Nej, fader Bjarne», inföll Kjartan, »tungeint fruktar jag ej att bli, om jag får Tyri till hustru. Men en hårdande idrott, som till det mesta gifvit mig bröd sedan jag började öfva den, tror jag mig ej böra öfverge så länge jag duger till den. Tyri begär det icke håller; vi äro öfverens i den saken som i alla andra. Fårskötsel skall jag nog lägga an på ändå med hennes goda hjälp, förstås. Om man kan det ena göra och det andra icke låta, får man säkrast sin bergning.»

»Nå nå, är Tyri nöjd, så kan väl jag nöja mig», gentog Bjarne. »Det var nu bara det jag skulle tala om, att just när vi på hemfärden börjat byta ord om din vådliga näring, så funno vi stigen öfversvämmad af en forsande fjellbäck, tappade spåret och råkade ner i en myr, så att vattnet gick hästarne öfver buken och oss upp till knäna. Men påsen med kaffebönorna som jag köpt åt dig, mor, höll jag högt i vädret, så du kan vara lugn för att de ej blefvo våta.»

»Men du har ej talt om huru I kommit sams med Kjartans rike farbror.»

»Med honom kommo vi inte sams på något vis.»

»Hvad! finner han inte vår dotter god nog? Hon, som dock räknar sina anor på mödernet ända från Sämund den vise och på fädernet...»

»Han hade intet emot flickan hvarken på fäderna eller möderna. Och icke häller var det honom emot att Kjartan, som han kallade sin son, gifter sig i unga år. Men han hade desto mera emot vår fäderna ö. De der köpstadsmännen ha hjertat i penningepungen; fosterlandskärlek känna de ej. Ulfs broder har icke Ulfs sinnelag och icke häller mitt och Kjartans.»

»Hur menar du, gubben min?»

»Jo, ser du, han erkände sig väl skyldig att framdeles lemna Kjartan någon del af de penningar han kommit i tillfälle att förvärfva genom sin broder Ulfs goda hjälp; ja, han förklarade sig villig att skaffa honom gård och grund och besörja hans bosättning, men med hvilkor att — kan du tänka dig det — att Kjartan och Tyri skulle flytta till Amerika.»

»Till Amerika», utropade mor och dotter på en gång. »Öfvergifva vårt land och folk!»

»Ja, Amerika är ett välsignadt land», sade han; »der ränta penningarne af sig, der lönar det mödan att arbeta och der kan man bygga hjone-lag med fröjd. Kunde jag göra mig fri från allt det som binder mig här, så fore jag sjelf dit öfver innan nästa solhvarf. Det går icke för sig, tyvärr! Men så galen blir jag aldrig att jag

lemnar Kjartan mynt att gräfva ner i den eländiga marken på en ö, der klimatet blir med hvart år värre och der det snart blir outhärdligt, omöjligt att lefva.»

»Å, han borde skämmas, den klemige köpmannen», utbrast mor Ingor. »Visst är här besvärligt i år, men det blir väl bättre igen. — Kjartan, min son, hvad svarade du?»

»Det vet I nog redan, mor Ingor. När vi hört att några härifrån farit åstad, såsom på senare tiden ju många gjort, har jag alltid sagt, att hellre vill jag svälta och frysa i mitt land, än njuta öfverflöd och goda dagar i främlingsländer. I skall tro, farbror förde oss ombord på ett stort grant skepp, som ligger i hamnen och snart skall föra folk till Amerika, och han kunde ej nog beskrifva hur rart vi skulle få i det rika landet; men Islandsnaturen är stark hos mig och jag lät mig ej locka. Jag kunde nog vilja resa dit ut en tid för att se och lära åtskilligt; men bygga och bo kan ja blott i fädernas land. Farbror vardt vred, då han ej fick annat svar af mig, och han svor en dyr ed att aldrig ge mig hvarken mynt eller bohag. Ingen kan binda honom dertill. Om jag än fore till Kjöbenhavn och klagade hos kungen, så hjälpte det icke, ty jag har intet papper som visar att min far lemnat sina sparda arfsmedel till låns åt sin bror då denne slog sig på handel i Reijkjavik. Vittnena äro döda och död man har ingen talan. — Men i alla fall, Tyri, sticka du på lediga stunder brudgunsvästen åt mig, ty länge skall det, vill Gud, icke dröja innan jag köper en jordlapp och slår upp våra bopålar.

Hårdt klimat ger starka armar och jag skall nu taga i med dubbel kraft. Det man sjelf sträfvar sig till blir ändå kärast. Och vi skola nog få vårt dagliga bröd. En islandsbonde har måttliga behof och hans hustru fordrar ej mer än han kan gifva. Säg, Tyri, det är ju så att vi hällre i kärlek och tro dela en tarflig lott här hemma än söka oss till främmande kust, vore det än en gyllene kust, ett paradis?»

Tyri såg honom trohjärtadt i ögonen och log.

»Jag var en liten flicka», sade hon, »då mor lärde mig ett ordspråk på fädernas tid. Jag har aldrig glömt det, och det lydde så: *Island är ändå det bästa land, på hvilket solen skiner.*»

Det var redan sent, ehuru ännu full dag, då Bjarne och Kjartan återkommo från sin färd. Medan de nu ätit och samspråkat hade den högnordiska sommarnatten närmat sig; och Kjartan sade farväl för att skynda till sitt tämligen aflägsna hem och Tyri följde honom ut i den skymmande kvällen, som var så högtidligt stilla, att de båda ovilkorligt stannade och i andaktsfull tystnad skådade omkring sig. Solen hade nyss försvunnit vid horisonten för att om en kort stund åter höja sig ur purpurbädden. Stjernor började tindra ofvan fjellen, hvilkas rökpelare nu syntes genomskimrade af eldflammar. Hafsböljornas suckan och forsarnes då ljud mera dämpadt än om dagen, och vinden hade gått till hvila sedan den drifvit undan dimmorna från kärr och myr. Det unga fästefolket stod några ögonblick försänkt i stum beundran. Men snart räckte Tyri sin vän handen till afsked och sade:

»Underbart skönt är vårt land, min Kjartan. Må de, som vilja, kalla det armt och ödsligt! för oss är det rikt och godt. Om Jakob, Isaks son, älskade sin Rakel nog att med glädje tjena för henne i sju år och sju dertill, så älska vi vår fäderneö nog att kunna vänta och sträfva för vårt samlif der, vore det än i sju år.»

»Men en så lång pröfning hoppas jag undgå», svarade Kjartan och tog till beseglade af sitt hopp den första kyssen från hennes läppar. »Jag har redan i min kista en sparpennning, som snart skall tillväxa. Några af grannarne mina ha bedt mig läsa med deras barn och lära dem äleka sången och häfd, hvaruti jag är mera kunnig än de. Jag har tvekat om att åtaga mig det; men nu skall lärarekallet draga strå till vårt bo i stället för farbror.»

»Också jag har samlat en sparpennning för arbete som jag gjort åt fogdens hustru. Och när jag blir din hustru, skulle jag kanske kunna hjälpa dig att undervisa barnen», sade Tyri med blygsam stolthet.

»Och jag är viss om att hafvet och Fugla-skären skänka mig sin rikliga gård för din skull, min egen Tyri», svarade Kjartan. »Gud är ju deras hjälp, som redligen söka hjälpa sig sjelfva. Om sju månader får jag dig in under mitt tak.»

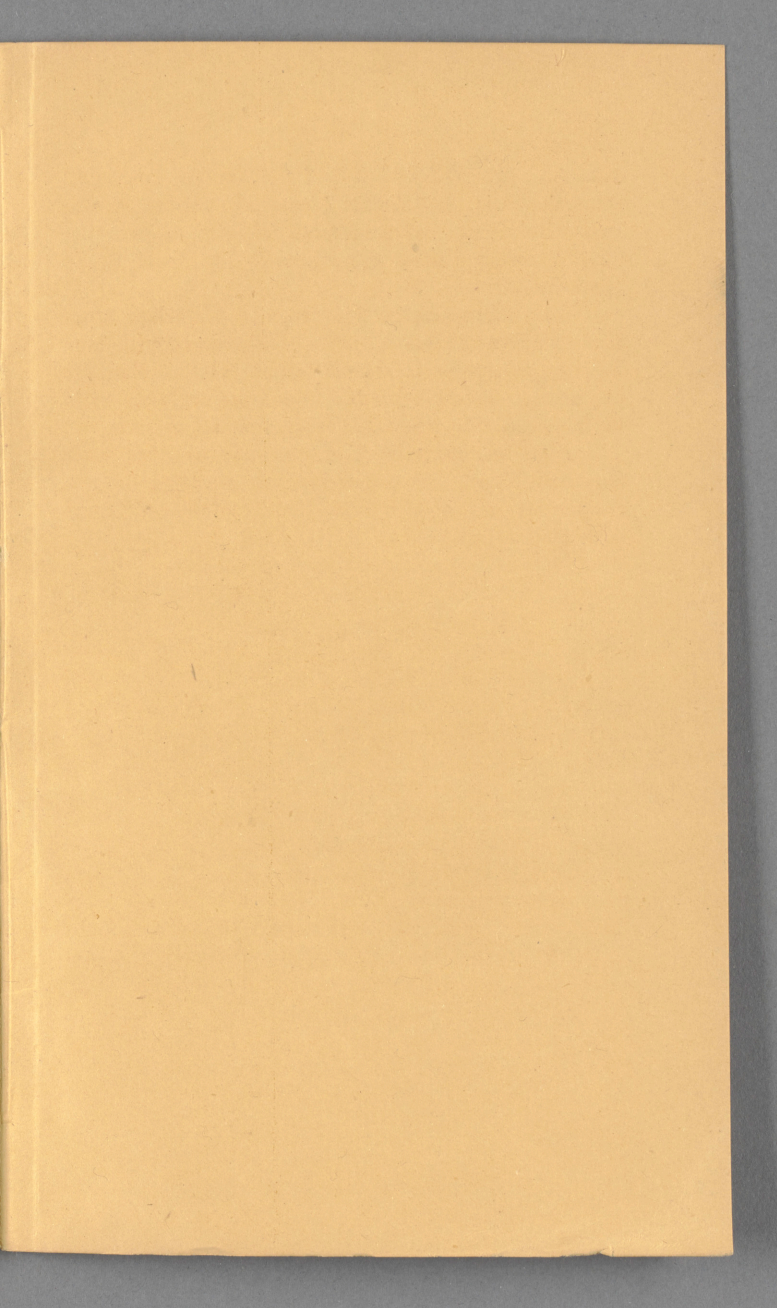
Det skedde så. Och det unga parets stuga blef i ingen mån sämre, deras betesfält och hjord föga mindre än Bjarnes och Ingors; ty Kjartan blef en omtyckt lärare, till hvilken unga och gamla lyssnade med glädje och fördel och den ringa lön han betingat sig erlades af många dubbel. När

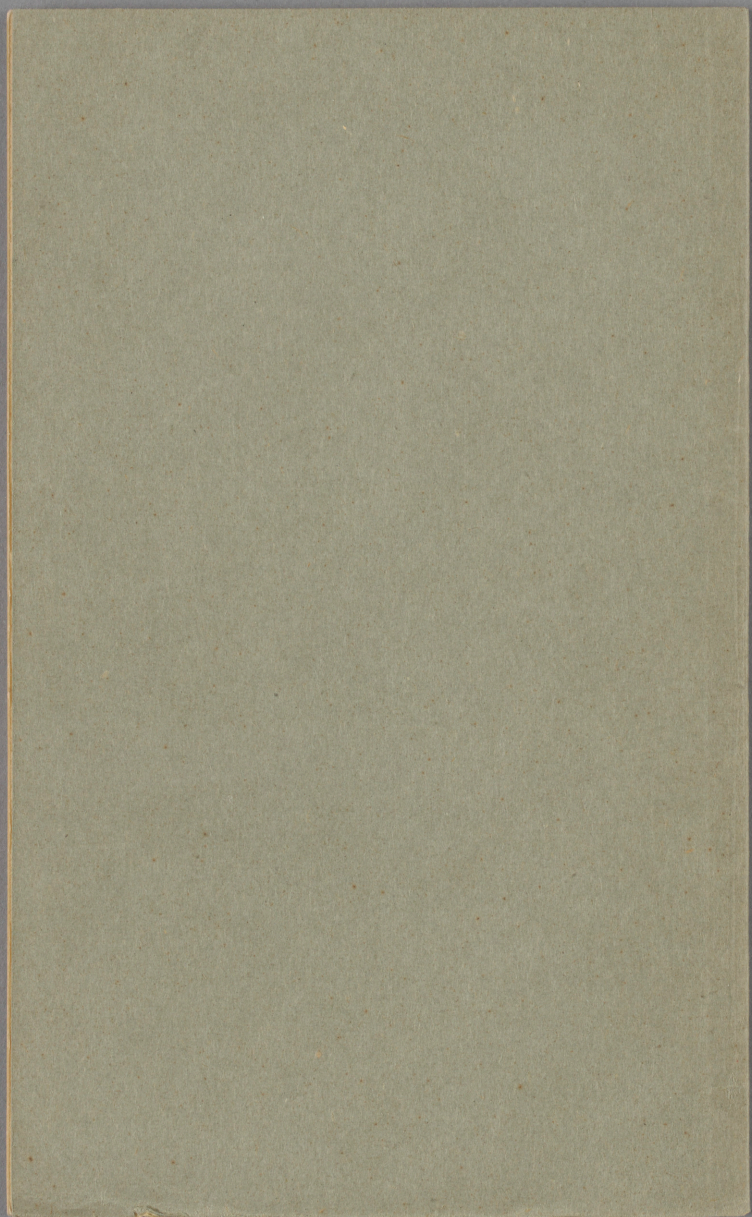
han för till skären höll Tyri skolan med god framgång utan att därför försumma vården om sitt hus. De förde ett sträfsamt lif, men voro lyckliga i trofast kärlek och vidhöllo att deras ö var bästa hemmet.

Den sista hårda vintern, då förfärliga stormar härjade kusterna och snökred begrof hela byalag, förnyade Kjartans farbror sitt förslag att de skulle öfvergifva den olyckliga ön och välja sig hem på hin sidan hafvet; men de svarade:

»Sandhafren trifs icke, der man skördar drufvor och fikon. Vi passa för vår nordliga ö; och Island är ändå det bästa land, på hvilket solen skiner.»

~~~~~ Slut. ~~~~~

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

